

ارزیابی توان های محیطی (به ویژه گردشگری) بخش سرآسیاب یوسفی

ایرج طوافی زاده^۱، دکتر مسعود مهدوی^۲

۱- دانش آموخته دکتری رشته جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران
۲- استاد گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران (نویسنده مسئول)

چکیده:

ارزیابی توانهای محیطی امروزه به عنوان یکی از مباحث پایه ای برنامه ریزی های اقتصادی، اجتماعی و طرح های شهری و روستایی مطرح است. دستیابی به توسعه پایدار و استفاده بهینه و کارا از منابع، در گرو شناخت جامع و دقیق از امکانات، توان ها و محدودیت های است که در رسیدن به وضع مطلوب با آن مواجه هستیم. پژوهش حاضر به ارزیابی توان های محیطی بخش سرآسیاب یوسفی شهرستان بهمئی از توابع استان کهگیلویه و بویراحمد و با هدف شناخت قابلیت های محیطی با تأکید بر گردشگری تهیه گردیده است. روش کار در این پژوهش به صورت توصیفی-تحلیلی بوده و داده های مورد نیاز به صورت اسنادی و پیمایشی تهیه گردیده، و در تشخیص و تدوین استراتژی ها و راهبردهای مورد نظر از مدل SWOT (قوت، ضعف، فرصت، تهدید) استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان دهنده این است که محدوده، از نظر قابلیت های کشاورزی دارای محدودیت های است، ولی از نظر توانهای محیطی بویژه جنبه اکوتوریستی جهت توسعه گردشگری از استعداد بالایی برخوردار می باشد. بنابراین ضرورت اعمال استراتژی ها و راهکارهای اساسی جهت تأکید بر نقاط قوت، با از بین بردن و کاهش نقاط ضعف و تهدیدها و موانع پیش روی توسعه گردشگری و بهره گیری از عوامل بیرونی به خصوص مجاورت با استان گرم خوزستان به عنوان فرصتی بهینه جهت جذب توریسم آب و هوا ضرورتی اساسی است.

کلید واژه ها: ارزیابی، توان محیطی، گردشگری، بخش سرآسیاب یوسفی، مدل SWOT.

مقدمه:

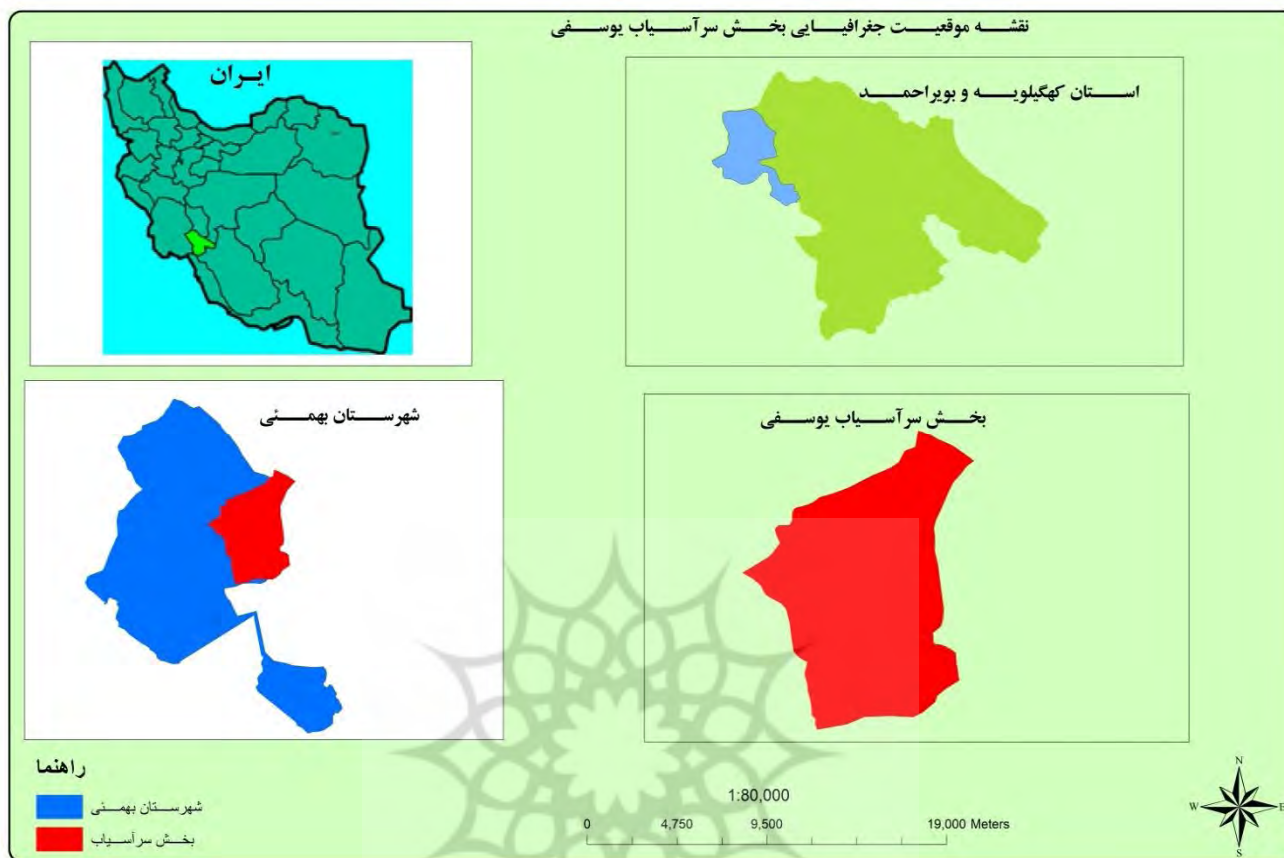
تجربیات تاریخی این نکته را اثبات کرده است، که هر جامعه ای به تناسب علم و اطلاعاتی که از استعداد های خاک، آب و هوا و مردم محیط خود داشته، بر میزان بازده تولیدی خویش نیز افزوده است. بر این اساس، شناسایی قابلیت ها و توانمندی های سرزمین پیش از بارگذاری فعالیت های گوناگون بسیار حایز اهمیت است. در غیر اینصورت، استفاده از قابلیت های سرزمین به نوعی صورت خواهد گرفت که محدودیت های طبیعی و اکولوژیک مانع از استمرار فعالیت ها شده، و عملاً بسیاری از سرمایه گذاری های انجام شده به هدر خواهد رفت (Wille 2003, 324). محیط به عنوان بستر تمام کنش ها و واکنش های متقابل انسان و طبیعت است و تا زمانی که از کیفیت محیط و نهاده های آن اطلاع دقیقی در دسترس نباشد، تنظیم و اجرای برنامه های

توسعه صرفاً صرف وقت و هزینه خواهد بود (آسایش، ۱۳۷۹، ۷۲). توان محیطی در واقع استعدادی است که محیط در بطن خود دارا است، و به شرط برنامه ریزی و بهره بری می تواند موجبات ساماندهی آن محیط را فراهم سازد (رهنمایی، ۱۳۸۹، ۴۱). گردشگری به عنوان یک فعالیت اقتصادی که به نحوی میراث طبیعی و فرهنگی را خرید و فروش می کند با توجه به وابستگی به محیط طبیعی و بهره برداری از آن در این چارچوب قرار می گیرد (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۶، ۲۲). جاذبه های طبیعی و اقلیم های متفاوت جغرافیایی به همراه میراث های تمدن بشری و تنوع قومی و نژادی دست مایه های گرانقیمتی را در حوزه گردشگری برای انسان به ارمغان آورده است، که بهره برداری پایدار از آنها مستلزم فراهم کردن شرایط مختلفی است که در کل بستگی به ثبات در بخش گردشگری دارند (پرهام و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۸). و با توجه به اینکه بیش از ۷۰ درصد از عرصه های منابع طبیعی کشور در اختیار روستاییان قرار دارند، لذا می توان به اهمیت مناطق روستایی در بهره برداری از فعالیت های توریستی پی برد. بخش سرآسیاب یوسفی شهرستان بهمئی با قرارگیری در منطقه نیمه مرتفع زاگرس و شرایط آب وهوایی متنوع و جاذبه های طبیعی زیبا، بکر و منحصر بفرد به ویژه وجود تالاب برم الوان، پوشش گیاهی متنوع و وجود درختان زربین، جاذبه های تاریخی تنگ سروک و ماغر و وجود مراکز زیارتی سید الله و سید ابراهیم از استعدادهای فراوانی در زمینه ی گردشگری برخوردار است، که این امر با توجه به فعالیتهای کشاورزی مبتنی بر معیشتی بودن در سطح روستاهای بخش اهمیت بیشتری می یابد. تحقیق پیش رو سعی دارد تا با شناسایی و ارزیابی توانهای محیطی و توسعه توریسم روستایی بر اساس جدول SWOT فرصتهای را از دل تهدیدهای موجود فراهم سازد، تا موجب توسعه پایدار روستایی و بهره مند شدن نسل های امروز و آینده از معیشت پایدار روستایی گردد. و امکان افزایش درآمد خانوارهای روستایی اشتغالزایی و جلوگیری از مهاجرت های روستایی در بستر بهبود کیفیت زندگی روستاهای این بخش محروم فراهم گردد.

محدوده مورد مطالعه :

محدوده مورد مطالعه (بخش سرآسیاب یوسفی) یکی از بخش های شهرستان بهمئی استان کهگیلویه و بویراحمد و در ۸۰ کیلومتری غرب شهر دهدشت و ۲۵ کیلومتری شمال شهر لیکک مرکز شهرستان بهمئی و بین طول جغرافیایی ۵۰ درجه و ۱۵ دقیقه و ۳۷ ثانیه تا ۵۰ درجه و ۲۰ دقیقه و ۳۹ ثانیه و عرض جغرافیایی ۳۰ درجه ۵۸ دقیقه و ۲۶ ثانیه تا ۳۱ درجه و ۲ دقیقه و ۴۵ ثانیه شمالی واقع شده است. و از سمت شمال به رودخانه کپ و رودخانه قلات، از جنوب به کوه حاتم، از شرق و غرب به رودخانه قلات و کوه ماغر محدود می گردد (جهانتاب پور و مرزبان، ۱۳۸۸، ص ۲۰).

این بخش از ۳۱ آبادی دارای سکنه و ۲۲ آبادی خالی از سکنه و جمعیتی برابر با ۴۲۱۷ نفر برخوردار است، و مرکز آن روستای سرآسیاب یوسفی می باشد (سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۰).

شکل شماره ۱: نقشه موقعیت جغرافیایی بخش سرآسیاب یوسفی

مدل تحلیلی SWOT:

ابزار تحلیلی SWOT، یکی از روش های اساسی جهت ایجاد نظم و مناسبات ویژه بین مسائل استراتژیک است و از بهترین تکنیک ها برای تحلیل و هدایت محیط محسوب می شود (Yukseletal, 2002, p23). منطق رویکرد مذکور این است که راهبرد (استراتژی) اثر بخش باید قوت ها و فرصت های سیستم را به حداکثر و ضعف ها و تهدیدها را به حداقل برساند. برای این منظور نقاط قوت و ضعف و فرصت ها و تهدیدها در چهار حالت کلی SO, WO, ST, WT پیوند داده می شوند و گزینه های استراتژی از بین آنها انتخاب می شوند (هریسون و کارون، ۱۳۸۲، ۱۹۲) (جدول شماره ۱).

جدول شماره ۱: راهبردهای چهارگانه ماتریس SWOT و نحوه ی تعیین راهبردها

ماتریس SWOT		نقاط قوت (S)		نقاط ضعف (W)	
		نقاط قوت قوت می شود	نقاط ضعف قوت می شود	نقاط قوت ضعف می شود	نقاط ضعف ضعف می شود
موضوعات	فرصت ها (O)	راهبردهای SO (حداکثر-حداقل) با بهره گیری از نقاط قوت از فرصت ها استفاده می شود.		راهبردهای WO (حداقل-حداکثر) با بهره گیری از فرصت ها نقاط ضعف از بین برده می شود.	
	تهدیدها (T)	راهبردهای ST (حداکثر-حداقل) برای احتراز از تهدیدات از نقاط قوت استفاده می شود.		راهبردهای WT (حداقل-حداقل) نقاط ضعف را کاهش می دهد و از تهدیدها پرهیز می شود.	
موضوعات	تهدیدها فرصت می شود				

منبع: هادیانی، ۱۳۹۱، ص، ۱۱۶

تحلیل یافته ها:

چگونگی تحلیل یافته های پژوهش یکی از مراحل اصلی تحقیق می باشد. جهت این کار روشهای مختلفی متناسب با نوع موضوع و یافته های تحقیق می توان یافت. در این مطالعه از روش تجزیه و تحلیل «SWOT» استفاده شده است. «SWOT» حروف اول چهار کلمه انگلیسی با معادل فارسی قوت، ضعف، فرصت و تهدید می باشد (زیاری، ۱۳۸۳، ۲۳۸). به طور ساده SWOT به عنوان ابزار بررسی نقاط قوت و ضعف های درون سازمانی (درون ناحیه) است، و در مفهوم کلی ابزاری برای بهره برداری در مراحل مقدماتی تصمیم گیری و به عنوان یک پیش درآمد در امر برنامه ریزی راهبردی در نوع کاربردی آن است. در حقیقت این روش ابزاری است که بیشتر برای کنار هم قرار دادن یافته های تحلیل فشارهای خارجی (فرصت ها و تهدیدها) و قابلیت های داخلی (قوت ها و ضعف ها) استفاده می شود (مطیعی لنگرودی و نجفی کانی، ۱۳۹۰، ۱۸۴). در این روش ابتدا با تهیه ماتریسی از ۴ پارامتر ذکر شده و سپس ضریب اهمیت هر پارامتر و سنجش امتیازات آنها به ارزیابی قابلیت سنجی توانمندی های محیطی بویژه توریستی بخش سرآسیاب اقدام می شود (جدول شماره ۲).

جدول شماره ۲: ماتریس عوامل درونی و بیرونی توانهای محیطی SWOT در بخش سرآسیاب یوسفی (منبع: یافته های پرسشنامه)

نقاط قوت (Strength)		نقاط ضعف (Weakness)	فرصت ها (Opportunities)	تهدیدها (Threats)
بعد آلودگی	S1- آب و هوای کوهستانی و خنک در فصل بهار و تابستان S2- وجود تالاب برم الوان در منطقه S3- وجود تنگ ماغر و سروک با جاذبه های تاریخی و آب و هوای دلپذیر S4- برخورداری از پوشش جنگلی و غنی S5- وجود محیط آرام و بدون سروصدا S6- وجود درختان زربین واقع در تنگ سروک با قدمتی چند هزارساله	W1- بالا بودن تعداد دام در مراتع و عدم تعادل دام و مرتع W2- کوهستانی بودن منطقه و بروز سوانح طبیعی از جمله ریزش سنگ، زمین لرزه، سیل و . . .	O1- اقلیم سرد منطقه کوهستانی و بارش مناسب برف در فصل زمستان و امکان انجام ورزشهای زمستانی نظیر اسکی، برف نوردی و . . . O2- مجاورت با استان گرم خوزستان و امکان جذب توریسم آب و هوا	T1- نابودی و تخریب پوشش گیاهی و گونه های بارزش گیاهی و جانوری با جذب گردشگران به منطقه T2- آب و هوای سرد و خشک در فصل زمستان و فصلی بودن فعالیت های مربوط کشاورزی و گردشگری
	S7- وجود تولیدات دامی و صنایع دستی ایلی و روستایی S8- وجود مراتع غنی و امکان توسعه فعالیت های مربوط به دامپروری، صنایع دارویی، زنبور عسل و ... S9- بالا بودن تعداد دام و امکان توسعه فعالیت های دامپروری S10- استعداد مناسب خاک منطقه سردسیر جهت توسعه محصولات باغی S11- کوهستانی بودن منطقه و وجود چشمه و امکان توسعه پرورش ماهی های سرد آبی (قرل آلا)	W3- کمبود منابع آب و دیمی بودن کشت W4- ضعف و عدم بکارگیری شیوه های نوین کشاورزی W5- عدم وجود صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی بویژه دامی و معیشتی بودن تولیدات W6- عدم بهره برداری از منابع معدنی فلزی بویژه سنگ های ساختمانی و تزئینی و صنایع وابسته به آن W7- پایین بودن سطح درآمدهای ناشی از فعالیت های کشاورزی	O3- رونق و بهبود تولیدات کشاورزی، صنایع دستی و . . . با جذب بیشتر گردشگر به منطقه O4- ایجاد اشتغال جهت نیروی کار روستاییان بویژه قشر جوان و جلوگیری از مهاجرت آنها با استفاده بهینه از قابلیت های گردشگری منطقه	T3- جایگاه نامناسب درآمدهای ناشی از فعالیت های گردشگری در بین مسئولین دولتی و محلی
بعد اجتماعی و فرهنگی	S12- وجود فرهنگ ایلی و عشایری و آداب و رسوم سنتی S13- وجود مراکز زیارتی سید اسدالله و سید ابراهیم در منطقه و امکان جذب توریسم فرهنگی	W8- وضعیت نامناسب دسترسی و پر هزینه بودن تأمین سوخت های فسیلی نفت و گاز W9- فروپاشی نظام ایلی و رواج فرهنگ مصرفی شهری و از بین رفتن تولیدات سنتی W10- پایین بودن میزان سواد کشاورزان W11- وضعیت نامناسب توزیع و پایین بودن کیفی امکانات آموزشی	O5- رشد آگاهیهای اجتماعی-فرهنگی مردم منطقه و تمایل جوانان به کسب علم و دانش O6- امکان ایجاد تعامل و بالا رفتن سطح آگاهی و فرهنگ عمومی روستاییان با ورود بیشتر گردشگران	T4- تضعیف عناصر فرهنگی و آداب و رسوم محلی و رواج بی بندوباری با ورود گردشگران T5- مهاجرت روستاییان بویژه قشر جوان باسواد و تأثیر منفی آن در توسعه روستایی

<p>T6-ایمنی ضعیف و وضعیت نامناسب ترافیکی جاده های ارتباطی منتهی به جاذبه های گردشگری بویژه در ایام نوروز</p> <p>T7-ضعف مدیریتی و تعصبات و گرایشات قومی و زدوبندهای سیاسی در ارائه امکانات مطلوب به روستاها</p> <p>T8-ضعف تبلیغات و اطلاع رسانی از قابلیت های گردشگری منطقه</p>	<p>07- زمینه سازی و حمایت از بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری در فعالیت های گردشگری</p> <p>08- وجود دو مسیر دسترسی اصلی از سمت بخش لنده و شهرستان بهمئی(شهر لیکک) به روستاهای بخش</p>	<p>W12- بافت کوهستانی و پایین بودن جاده های روستایی و بین روستایی بویژه در فصل زمستان</p> <p>W13- پراکندگی و کم جمعیت بودن اکثر روستاها و بروز مشکل در امر خدمات رسانی مطلوب</p> <p>W14- وضعیت نامناسب امکانات بهداشتی- درمانی در سطح روستاهای بخش</p> <p>W15- وضعیت نامناسب کمی و کیفی منابع آب بویژه آب بهداشتی آشامیدنی روستاها</p> <p>W16- ضعف امکانات اقامتی و رفاهی- تفریحی در اطراف جاذبه های گردشگری منطقه</p>	<p>بعد نهایی</p>
--	---	--	------------------

-مرحله نخست:ارزیابی عوامل داخلی (IFE) و خارجی(EFE)

عوامل داخلی و خارجی تأثیرگذار بر توانهای محیطی بویژه گردشگری بخش سرآسیاب یوسفی پس از بررسی اسناد و مطالعات کتابخانه ای و اطلاعات میدانی مرتبط از قبیل نظرات دو گروه از مردم و مسئولان در این رابطه شناخته شدند و در ماتریس ارزیابی آن قرار گرفتند. تعداد عوامل داخلی ۲۹ عامل تعیین شده که از این تعداد، ۱۳ عامل موجب قوت و ۱۶ عامل موجب ضعف توان محیطی بخش سرآسیاب یوسفی است. ابتدا نقاط قوت و سپس نقاط ضعف توان محیطی در این ماتریس قرار می گیرند. تعداد عوامل خارجی نیز ۱۹ عامل تعیین شده است، که در برگزیده ی فرصت ها و تهدیدهای توانهای محیطی بخش سرآسیاب یوسفی بوده است. به طوری که نخست ۹ عامل که موجب فرصت می شوند و سپس ۸ عامل که تهدید توانهای محیطی بخش هستند در ماتریس قرار داده شد. ابتدا عواملی که موجب فرصت می شوند و سپس آن هایی که توانهای محیطی را تهدید می کنند در این ماتریس قرار می گیرند. و با توجه به نظرات دو گروه(مردم و مسئولان)و محاسبات انجام شده اولویت بندی انجام شد. جدول ۳ نشاندهنده ی ضریب اهمیت، رتبه و وزن نهایی هر یک از نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدها از دیدگاه دو گروه مشارکت کننده است. مجموع امتیاز وزنی نشان می دهد که یک سیستم چگونه به عوامل و نیروهای موجود و بالقوه در محیط دورنی یا بیرونی اش پاسخ می دهد(هانگر و ویلن، ۱۳۸۱: ۱۲۰). در ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی، صرف نظر از تعداد عواملی که موجب قوت و ضعف یا فرصت و تهدید می شوند، هیچ گاه مجموع امتیازهای نهایی برای سیستم به بیش از ۴ و هیچگاه به کمتر از ۱ نمی رسد. میانگین این جمع ۲/۵ می شود. چنانچه بالاتر از آن باشد، اهمیت آن بیشتر و اگر کمتر از آن باشد از اهمیت و تأثیرگذاری کمتری برخوردار است(بهادرفر و زمانیان، ۱۳۸۷، ۹۷). مجموع امتیاز نهایی عوامل داخلی برای توان های محیطی بخش سرآسیاب در ماتریس ارزیابی عوامل داخلی در هر یک از گروههای مردم و مسئولان به ترتیب ۲/۸۴۷ و ۲/۷۷۹ بوده و میانگین امتیاز نهایی هر دو گروه ۲/۸۱۳ به دست آمده که آن هم به معنای قوت عوامل داخلی توانهای محیطی بخش مورد مطالعه است(جدول شماره ۵). مجموع امتیاز نهایی عوامل خارجی توانهای محیطی بخش سرآسیاب در ماتریس ارزیابی عوامل خارجی در گروه مردم و مسئولان به ترتیب ۲/۹۶۴ و ۳/۰۷۹ بوده و میانگین امتیاز نهایی دو گروه ۳/۰۲۱ به دست آمده است(جدول شماره ۳). اکنون با توجه به جدول ۳ به بررسی و تحلیل هر یک از نقاط قوت،

ضعف، فرصت ها و تهدیدهای توانهای محیطی بخش سرآسیاب از دیدگاه دو گروه مشارکت کننده در این پژوهش پرداخته می شود.

جدول شماره ۳: ماتریس ارزیابی محیط درونی به منظور تشخیص نقاط قوت و ضعف توانهای محیطی بخش سرآسیاب یوسفی

ردیف	نقاط قوت	مردم			مسئولین		
		رتبه (۱-۴)	نمره نهایی	رتبه (۱-۴)	نمره نهایی	رتبه (۱-۴)	نمره نهایی
۱	آب و هوای کوهستانی و خنک در فصل بهار و تابستان	۴	۰/۰۴۲۱	۴	۰/۱۶۸	۴	۰/۰۳۹۹
۲	وجود تالاب برم الوان در منطقه	۴	۰/۰۴۸۰	۴	۰/۱۹۲	۴	۰/۰۴۲۱
۳	وجود تنگ ماغر و سروک با جاذبه های تاریخی و آب و هوای دلپذیر	۴	۰/۰۴۵۵	۴	۰/۱۸۲	۴	۰/۰۴۲۳
۴	برخورداری از پوشش جنگلی در مناطق کوهستانی و امکان تولید محصولات وابسته به چوب	۲	۰/۰۳۵۹	۲	۰/۰۷۱	۲	۰/۰۳۳۳
۵	وجود محیط آرام و بدون سروصدا	۴	۰/۰۴۰۹	۴	۰/۱۶۳	۴	۰/۰۳۹۵
۶	وجود درختان زربین واقع در تنگ سروک با قدمتی چند هزارساله	۴	۰/۰۴۴۷	۴	۰/۱۷۸	۴	۰/۰۴۰۴
۷	وجود تولیدات دامی و صنایع دستی ایلی و روستایی	۴	۰/۰۳۸۲	۴	۰/۱۵۲	۴	۰/۰۳۳۸
۸	وجود مراتع غنی و امکان توسعه فعالیت های مربوط به دامپروری، صنایع دارویی، زنبور عسل و . . .	۳	۰/۰۳۶۹	۳	۰/۱۱۰	۳	۰/۰۳۵۳
۹	بالا بودن تعداد دام و امکان توسعه فعالیت های دامپروری	۳	۰/۰۳۴۳	۳	۰/۱۰۲	۳	۰/۰۳۵۴
۱۰	استعداد مناسب خاک منطقه سردسیر جهت توسعه محصولات باغی نظیر سیب، انگور، گردو و . . .	۳	۰/۰۳۶۸	۳	۰/۱۱۰	۳	۰/۰۳۴۱
۱۱	کوهستانی بودن منطقه و وجود چشمه و امکان توسعه پرورش ماهی های سردآبی (قول آلا)	۲	۰/۰۳۳۶	۲	۰/۰۶۷	۲	۰/۰۳۲۲
۱۲	وجود فرهنگ ایلی و عشایری و آداب و رسوم سنتی	۳	۰/۰۴۰۸	۳	۰/۱۲۲	۳	۰/۰۳۶۱
۱۳	وجود مراکز زیارتی سید اسدالله و سید ابراهیم در منطقه و امکان جذب توریسم فرهنگی و زیارتی	۴	۰/۰۴۶۴	۴	۰/۱۸۵	۴	۰/۰۴۴۰
	نقاط ضعف						
۱۴	بالا بودن تعداد دام در مراتع و عدم تعادل دام و مرتع	۲	۰/۰۳۵۷	۲	۰/۰۷۱	۲	۰/۰۳۶۱
۱۵	کوهستانی بودن منطقه و بروز سوانح طبیعی از جمله ریزش سنگ، زمین لرزه، سیل و . . .	۲	۰/۰۳۶۲	۲	۰/۰۷۲	۲	۰/۰۳۵۷
۱۶	کمبود منابع آب و دیمی بودن کشت محصولات	۳	۰/۰۲۶۵	۳	۰/۰۷۹	۳	۰/۰۲۵۶
۱۷	ضعف و عدم بکارگیری شیوه های نوین کشاورزی	۲	۰/۰۲۲۸	۲	۰/۰۴۵	۲	۰/۰۲۶۵
۱۸	عدم وجود صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی بویژه دامی و معیشتی بودن تولیدات	۳	۰/۰۲۳۹	۳	۰/۰۷۱	۳	۰/۰۲۶۳
۱۹	عدم بهره برداری از منابع معدنی فلزی بویژه سنگ های ساختمانی و تزئینی و صنایع وابسته به آن	۱	۰/۰۲۱۳	۱	۰/۰۲۱	۱	۰/۰۳۵۱
۲۰	وضعیت نامناسب دسترسی و پر هزینه بودن تامین سوخت های فسیلی نفت و گاز	۲	۰/۰۳۸۶	۲	۰/۰۷۷	۲	۰/۰۳۸۲
۲۱	فروپاشی نظام ایلی و رواج فرهنگ مصرفی شهری و از بین رفتن تولیدات سنتی	۱	۰/۰۴۰۸	۱	۰/۰۴۰	۱	۰/۰۳۷۲
۲۲	پایین بودن میزان سواد کشاورزان	۳	۰/۰۴۱۴	۳	۰/۱۲۴	۳	۰/۰۴۰۷
۲۳	وضعیت نامناسب توزیع و پایین بودن کیفی امکانات آموزشی	۱	۰/۰۲۱۱	۱	۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۹۳
۲۴	بافت کوهستانی و پایین بودن کیفیت جاده های روستایی و بین روستایی بویژه در فصل زمستان	۳	۰/۰۳۶۵	۳	۰/۱۰۹	۳	۰/۰۳۶۴
۲۵	پراکندگی و کم جمعیت بودن اکثر روستاها و بروز مشکل در امر خدمات رسانی مطلوب	۲	۰/۰۳۳۹	۲	۰/۰۶۷	۲	۰/۰۳۴۷
۲۶	وضعیت نامناسب امکانات بهداشتی-درمانی در سطح روستاهای بخش	۳	۰/۰۲۶۷	۳	۰/۰۸۱	۳	۰/۰۳۱۲
۲۷	وضعیت نامناسب کمی و کیفی منابع آب بویژه آب بهداشتی آشامیدنی روستاها	۳	۰/۰۲۶۵	۳	۰/۰۷۹	۳	۰/۰۲۵۶
۲۸	ضعف امکانات اقامتی و رفاهی-تفریحی در اطراف جاذبه های گردشگری منطقه	۲	۰/۰۲۳۰	۲	۰/۰۴۶	۲	۰/۰۲۴۰
۲۹	پایین بودن سطح درآمدهای ناشی از فعالیت های کشاورزی	۲	۰/۰۲۱۰	۲	۰/۰۴۲	۲	۰/۰۲۶۰
۳۰		۱	۲/۸۴۷	۷۹		۱	۷۹

نظرخواهی از مردم:

تحلیل SWOT برای اولویت بندی نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای توانهای محیطی بخش سرآسیاب یوسفی نشان می دهد که از نظر مردم مؤلفه ی وجود تالاب برم الوان با ضریب اهمیت ۰/۰۴۸ و رتبه ۴ و نمره نهایی ۰/۱۹۲ به عنوان مهمترین نقطه قوت و در مقابل مؤلفه کوهستانی بودن منطقه و وجود چشمه ها و امکان توسعه ی پرورش ماهی های سرد آبی (قزل آلا) با ضریب اهمیت ۰/۰۳۳ و با رتبه ۲ و نمره نهایی ۰/۰۶۷ به عنوان کم اهمیت ترین نقطه قوت توان محیطی بخش سرآسیاب یوسفی به شمار می رود. این در حالی است که مؤلفه، امکان ایجاد اشتغال جهت نیروی کار روستاییان بویژه قشر جوان با استفاده بهینه از قابلیت های گردشگری منطقه با ضریب اهمیت ۰/۰۶۸ و با رتبه ۴ و نمره نهایی ۰/۲۷۴ مهمترین مؤلفه ی فرصت ها و مؤلفه زمینه سازی و حمایت از بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری در فعالیتهای گردشگری منطقه با ضریب اهمیت ۰/۰۳۵ و با رتبه ۳ و نمره نهایی ۰/۰۷ از کم اهمیت ترین فرصت ها از نظر مردم معرفی شدند. در مورد نقاط ضعف توانهای محیطی، مردم بر این عقیده اند که مؤلفه پایین بودن سواد کشاورزان با ضریب اهمیت ۰/۰۴۱۴ و با رتبه ۳ و نمره نهایی ۰/۱۲۴ به عنوان مهمترین نقطه ضعف و مؤلفه ی توزیع نامناسب امکانات آموزشی در سطح روستاهای بخش با ضریب اهمیت ۰/۰۲۱ و با رتبه ۱ و نمره نهایی ۰/۰۲۱ به عنوان کم اهمیت ترین نقطه ضعف توان های محیطی بخش در نظر گرفته شد. علاوه بر این، ایمنی ضعیف و وضعیت نامناسب جاده های ارتباطی و ترافیکی بویژه در ایام نوروز با ضریب اهمیت ۰/۰۶۵ و با رتبه ۳ و وزن نهایی ۰/۱۹۷ به عنوان مهمترین تهدید و مؤلفه ی ضعف مدیریتی و گرایشات قومی در ارائه امکانات مطلوب به روستاییان با ضریب اهمیت ۰/۰۴۳ و با رتبه ۲ و نمره نهایی ۰/۰۸۷ کم اهمیت ترین نقطه ضعف از توان های محیطی بخش در نظر گرفته شد.

- نظرخواهی از مسئولان:

در اولویت بندی عوامل داخلی و خارجی دخیل در توانهای محیطی بخش سرآسیاب یوسفی تحلیل SWOT نشان می دهد، مؤلفه ی وجود مراکز زیارتی سید اسدالله و سید ابراهیم با ضریب اهمیت ۰/۰۴۴ و با رتبه ۴ و نمره نهایی ۰/۱۷۶ مهمترین نقطه قوت توان های محیطی در توسعه ی بخش سرآسیاب یوسفی است. در این زمینه مؤلفه ی کوهستانی بودن منطقه و وجود چشمه ها و امکان توسعه ی پرورش ماهی های سرد آبی (قزل آلا) با ضریب اهمیت ۰/۰۳۲ و با رتبه ۲ و نمره نهایی ۰/۰۶۴ به عنوان کم اهمیت ترین نقطه قوت توان محیطی بخش سرآسیاب یوسفی شناخته شده است. همچنین از نظر مسئولان، مؤلفه وجود دو مسیر دسترسی اصلی از سمت بخش لنده و شهرستان بهمئی (شهر لیکک) به روستاهای بخش سرآسیاب با ضریب اهمیت ۰/۰۶۶ و با رتبه ۴ و نمره نهایی ۰/۲۶۷ به عنوان مهمترین فرصت برای ارزیابی توانهای محیطی در این بخش محسوب می شود. و از نظر مسئولان مؤلفه ی زمینه سازی و حمایت از بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری در فعالیت های گردشگری با ضریب اهمیت ۰/۰۳۴ و با رتبه ۲ و نمره نهایی ۰/۰۶۹ کم اهمیت ترین فرصت بیرونی در ارزیابی توان محیطی این بخش است. در مورد نقاط ضعف ارزیابی توان محیطی در این بخش، مسئولان بر این عقیده اند که مؤلفه ی پایین بودن سواد کشاورزان با ضریب اهمیت ۰/۰۴۰ و با رتبه ۳ و نمره نهایی ۰/۱۲۲ مهمترین نقطه ضعف و مانع در مقابل توسعه ی روستاهای بخش به شمار می رود. در این ارتباط، مؤلفه ی وضعیت توزیع و پایین بودن کیفیت امکانات آموزشی با ضریب

اهمیت ۰/۰۲۹ و با رتبه ۱ و نمره نهایی ۰/۰۲۹ کم اهمیت ترین نقطه ضعف بیان شده است. علاوه بر این ها، مسئولان معتقدند که مهاجرت روستاییان بویژه قشر جوان باسواد با ضریب اهمیت ۰/۰۶۳ و با رتبه ۳ و نمره نهایی ۰/۱۸۹ مهمترین تهدید و مانع در برابر قابلیت های محیطی این بخش است. و مؤلفه ضعف مدیریتی و گرایشات سیاسی و قومی در ارائه امکانات مطلوب به روستاییان کم اهمیت ترین تهدید خارجی در این بخش است.

جدول شماره ۴: ماتریس ارزیابی محیط بیرونی به منظور تشخیص نقاط قوت و ضعف توانهای محیطی بخش سرآسیاب یوسفی

ردیف	فرصتها	مردم			مسئولین		
		رتبه (۱-۳)	نمره نهایی	رتبه (۱-۳)	نمره نهایی	رتبه (۱-۳)	نمره نهایی
۱	رواق و بهبود تولیدات کشاورزی، صنایع دستی و . . . با جذب بیشتر گردشگر به منطقه	۳	۰/۰۶۷۷	۳	۰/۲۰۳	۳	۰/۱۹۷
۲	اقلیم سرد منطقه کوهستانی و بارش مناسب برف در فصل زمستان و امکان انجام ورزشهای زمستانی نظیر اسکی، برف نوردی و . . .	۲	۰/۰۵۵۵	۲	۰/۱۱۱	۲	۰/۱۲۱
۳	مجاورت با استان گرم خوزستان و امکان جذب توریسم آب و هوا	۴	۰/۰۶۶۶	۴	۰/۲۶۶	۴	۰/۲۶۰
۴	ایجاد اشتغال جهت نیروی کار روستاییان بویژه قشر جوان و جلوگیری از مهاجرت آنها با استفاده بهینه از قابلیتهای گردشگری منطقه	۴	۰/۰۶۸۷	۴	۰/۲۷۴	۴	۰/۲۵۸
۵	رشد آگاهیهای اجتماعی-فرهنگی مردم منطقه و تمایل جوانان به کسب علم و دانش	۴	۰/۰۶۵۷	۴	۰/۲۶۲	۴	۰/۲۶۲
۶	امکان ایجاد تعامل و بالارفتن سطح آگاهی و فرهنگ عمومی روستاییان با ورود بیشتر گردشگران	۳	۰/۰۶۹۶	۳	۰/۲۰۸	۳	۰/۲۱۲
۷	زمینه سازی و حمایت از بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری در فعالیت های گردشگری	۲	۰/۰۳۵۰	۲	۰/۰۷	۲	۰/۰۶۹
۸	وجود دو مسیر دسترسی اصلی از سمت بخش لنده و شهرستان بهمنی (شهر لیکک) به روستاهای بخش	۴	۰/۰۶۷۲	۴	۰/۲۶۸	۴	۰/۲۶۷
۹	توسعه امکانات اقامتی و پذیرایی و زیرساخت ها با جذب گردشگر	۴	۰/۰۶۸۲	۴	۰/۲۷۲	۴	۰/۲۶۶
	تهدیدها						
۱۰	نابودی و تخریب پوشش گیاهی و گونه های بارزش گیاهی و جانوری با جذب گردشگران به منطقه	۲	۰/۰۶۱۳	۲	۰/۱۲۲	۲	۰/۱۱۵
۱۱	آب و هوای سرد و خشک در فصل زمستان و فصلی بودن فعالیت های مربوط کشاورزی و گردشگری	۳	۰/۰۶۴۳	۳	۰/۱۹۲	۳	۰/۱۶۱
۱۲	جایگاه نامناسب درآمدهای ناشی از فعالیتهای گردشگری در بین مسئولین دولتی و محلی	۳	۰/۰۴۰۴	۳	۰/۱۲۱	۳	۰/۱۷۶
۱۳	تضعیف عناصر فرهنگی و آداب و رسوم محلی و رواج بی بندوباری با ورود گردشگران	۲	۰/۰۵۵۵	۲	۰/۱۱۱	۲	۰/۱۰۱
۱۴	مهاجرت روستاییان بویژه قشر جوان باسواد و تأثیر منفی آن در توسعه روستایی	۳	۰/۰۶۲۸	۳	۰/۱۸۸	۳	۰/۱۸۹
۱۵	ایمنی ضعیف و وضعیت نامناسب ترافیکی جاده های ارتباطی منتهی به جاذبه های گردشگری بویژه در ایام نوروز	۳	۰/۰۶۵۷	۳	۰/۱۹۷	۳	۰/۱۸۸
۱۶	ضعف مدیریتی و تعصبات و گرایشات قومی و زدوبندهای سیاسی در ارائه امکانات مطلوب به روستاها	۲	۰/۰۴۳۹	۲	۰/۰۸۷	۲	۰/۰۹۶
۱۷	ضعف تبلیغات و اطلاع رسانی از قابلیتهای گردشگری منطقه	۳	۰/۰۴۱۹	۳	۰/۱۲۵	۳	۰/۱۴۱
مجموع		۵۱	۲/۹۶۴	۵۱	۲/۹۶۴	۵۱	۳/۰۷۹

منبع: محاسبات نگارندگان بر اساس اطلاعات حاصل از تکمیل پرسشنامه

مرحله دوم: اولویت بندی نهایی عوامل داخلی و خارجی

با توجه به نتایج به دست آمده از ماتریس تحلیل SWOT، اقدام به اولویت بندی هر یک از مؤلفه ها با اعمال دیدگاه ها و نظرات دو گروه مشارکت کننده، شده است. رتبه بندی نهایی از تلفیق رتبه های دو گروه مورد سنجش قرار گرفته است، که در آن هر مؤلفه ای که میانگین وزنی بزرگتری به دست آورد از اهمیت بیشتری برخوردار است (جدول شماره ۴). همانطور که از این جدول استنباط می شود، وجود مراکز زیارتی سید اسدالله و سید ابراهیم در منطقه و امکان جذب توریسم فرهنگی و زیارتی با میانگین نمره نهایی ۰/۱۸۰ به عنوان مهمترین نقطه قوت داخلی و مؤلفه پایین بودن میزان سواد کشاورزان با نمره نهایی ۰/۱۲۳ مهمترین نقطه ضعف داخلی از توانهای محیطی بخش سرآسیاب یوسفی محسوب می شود. در عین حال از بین عوامل خارجی مؤلفه ی توسعه امکانات اقامتی و پذیرایی و زیرساخت ها با جذب گردشگر با نمره نهایی ۰/۲۶۹ به عنوان مهمترین فرصت خارجی و مؤلفه ی ایمنی ضعیف و وضعیت نامناسب ترافیکی جاده های ارتباطی منتهی به جاذبه های گردشگری بویژه در ایام نوروز با نمره نهایی ۰/۱۹۲ به عنوان مهمترین تهدید خارجی مطرح است.

- راهبرد محافظه کارانه با جنبه بازنگری (WO)

در راهبردهای بازنگری که بر نقاط ضعف درونی و فرصت های بیرونی تأکید دارد، سعی در بهره گیری از فرصت های بیرونی در جهت رفع نقاط ضعف فراروی منطقه مورد مطالعه می باشد. به این منظور راهکارهای زیر ارائه می شود:

- حفظ آداب و رسوم و فرهنگ ایلی و رونق بخشیدن به تولیدات سنتی و صنایع دستی بویژه استفاده از نیروی کار زنان جهت اینگونه تولیدات و سرمایه گذاری لازم در این زمینه با توجه به بافت فرهنگی و عشایری مردم روستاهای بخش مورد مطالعه.
- توسعه نهادها و سازمانهای مرتبط در جهت آموزش لازم به مردم منطقه به منظور بهره برداری بهینه از منابع و آثار مثبت گردشگری.
- انجام عملیات آبخیزداری و حفظ آب و خاک و تقویت آب های زیرزمینی با توجه به کوهستانی و آهکی بودن زمینها و در نتیجه گسترش زمینهای زیرکشت محصولات آبی.
- بازنگری در نوع و نحوه برنامه ریزی های دولتی در بخش های مرتبط به امور خدماتی و رفاهی بویژه آب بهداشتی، خدمات بهداشتی-درمانی، سوخت رسانی، جاده های ارتباطی و سایر امور خدماتی با توجه به نارضایتی اهالی منطقه ضرورتی اساسی جلوه می کند.
- اجرای عملیات مرتع داری، تقویت و واگذاری مراتع به مردم.

جدول شماره ۵: اولویت بندی نهایی ارزیابی توانهای محیطی بخش سرآسیاب یوسفی بر اساس نظرات دو گروه مردم و مسئولین

نمره نهایی	اولویت بندی عوامل خارجی (EFE) توانهای محیطی بخش سرآسیاب	نمره نهایی	اولویت بندی عوامل داخلی (IFE) توانهای محیطی بخش سرآسیاب
			اولویت بندی نقاط قوت (S)
	اولویت بندی فرصت ها (O)		
۰/۲۶۹	01- توسعه امکانات اقامتی و پذیرایی و زیرساخت ها با جذب گردشگر	۱۸۰/۵	S1- وجود مراکز زیارتی سید اسدالله و سید ابراهیم در منطقه و امکان جذب توریسم زیارتی
۰/۲۶۷	02- وجود دو مسیر دسترسی اصلی از سمت بخش لنده و شهرستان بهمئی (شهر لیکک) به روستاهای بخش	۰/۱۸۰	S2- وجود تالاب برم الوان در منطقه
۰/۲۶۶	03- ایجاد اشتغال جهت نیروی کار روستاییان بویژه قشر جوان و جلوگیری از مهاجرت آنها با استفاده بهینه از قابلیت‌های گردشگری منطقه	۰/۱۷۵	S3- وجود تنگ ماغر و سروک با جاذبه های تاریخی و آب و هوای دلپذیر
۰/۲۶۳	04- مجاورت با استان گرم خوزستان و امکان جذب توریسم آب و هوا	۰/۱۶۹	S4- وجود درختان زربین واقع در تنگ سروک با قدمتی چند هزارساله
۰/۲۶۲	05- رشد آگاهیهای اجتماعی-فرهنگی مردم منطقه و تمایل جوانان به کسب علم	۰/۱۶۳	S5- آب و هوای کوهستانی و خنک در فصل بهار و تابستان
۰/۲۱۰	06- امکان ایجاد تعامل و بالارفتن سطح آگاهی و فرهنگ عمومی روستاییان با ورود بیشتر گردشگران	۰/۱۶۰	S6- وجود محیط آرام و بدون سروصدا
۰/۲۰۰	07- رونق و بهبود تولیدات کشاورزی، صنایع دستی و ... با جذب بیشتر گردشگر به منطقه	۰/۱۴۳	S7- وجود تولیدات دامی و صنایع دستی ایلی و روستایی
۰/۱۱۶	08- اقلیم سرد منطقه کوهستانی و بارش مناسب برف در فصل زمستان و امکان انجام ورزشهای زمستانی نظیر اسکی، برف نوردی و...	۰/۱۱۵	S8- وجود فرهنگ ایلی و عشایری و آداب و رسوم سنتی
۰/۰۶۹	09- زمینه سازی و حمایت از بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری در فعالیت های گردشگری	۰/۱۰۷	S9- وجود مراتع غنی و امکان توسعه فعالیت‌های مربوط به دامپروری، صنایع دارویی، زنبور عسل و ...
	اولویت بندی تهدیدها (T)		
۰/۱۹۲	T1- ایمنی ضعیف و وضعیت نامناسب ترافیکی جاده های ارتباطی منتهی به جاذبه های گردشگری بویژه در ایام نوروز	۰/۱۲۳	W1- پایین بودن میزان سواد کشاورزان
۰/۱۸۸	T2- مهاجرت روستاییان بویژه قشر جوان باسواد و تأثیر منفی آن در توسعه روستایی	۰/۱۰۹	W2- بافت کوهستانی و پایین بودن کیفیت جاده های روستایی و بین روستایی بویژه در فصل زمستان
۰/۱۷۶	T3- آب و هوای سرد و خشک در فصل زمستان و فصلی بودن فعالیت های مربوط کشاورزی و گردشگری	۰/۰۸۶	W3- وضعیت نامناسب امکانات بهداشتی-درمانی در سطح روستاهای بخش
۰/۱۴۸	T4- جایگاه نامناسب درآمدهای ناشی از فعالیت‌های گردشگری در بین مسئولین دولتی و محلی	۰/۰۷۵	W4- وضعیت نامناسب کمی و کیفی منابع آب بویژه آب بهداشتی آشامیدنی روستاها
۰/۱۳۳	T5- ضعف تبلیغات و اطلاع رسانی از قابلیت‌های گردشگری منطقه	۰/۰۷۷	W5- کمبود منابع آب و دیمی بودن کشت محصولات
۰/۱۱۸	T6- نابودی و تخریب پوشش گیاهی و گونه های بارز گیاهی و جانوری با جذب گردشگران به منطقه	۰/۰۷۶	W6- وضعیت نامناسب دسترسی و پر هزینه بودن تأمین سوخت های فسیلی نفت و گاز
۰/۱۰۵	T7- تضعیف عناصر فرهنگی و آداب و رسوم محلی و رواج بی بندوباری با ورود گردشگران	۰/۰۷۴	W7- عدم وجود صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی بویژه دامی و معیشتی بودن تولیدات
۰/۰۹۱	T8- ضعف مدیریتی و تعصبات و گرایشات قومی و زدوبندهای سیاسی در ارائه امکانات مطلوب به روستاها	۰/۰۷۱	W8- بالا بودن تعداد دام در مراتع و عدم تعادل دام و مرتع
		۰/۰۶۸	W9- کوهستانی بودن منطقه و بروز سوانح طبیعی از جمله ریزش سنگ، زمین لرزه، سیل و ...
		۰/۰۴۹	W10- پراکندگی و کم جمعیت بودن اکثر روستاها و بروز مشکل در امر خدمات رسانی مطلوب
		۰/۰۴۷	W11- ضعف و عدم بکارگیری شیوه های نوین کشاورزی
		۰/۰۳۸	W12- ضعف امکانات اقامتی و رفاهی-تفریحی در اطراف جاذبه های گردشگری منطقه
		۰/۰۲۸	W13- پایین بودن سطح درآمدهای ناشی از فعالیت‌های کشاورزی
		۰/۰۲۵	W14- وضعیت نامناسب توزیع و پایین بودن کیفی امکانات آموزشی
			W15- عدم بهره برداری از منابع معدنی فلزی بویژه سنگ های ساختمانی و تزئینی و صنایع وابسته
			W16- فروپاشی نظام ایلی و رواج فرهنگ مصرفی شهری و از بین رفتن تولیدات سنتی
۳/۸۰۷	مجموع امتیازات عوامل خارجی (EFE) با تلفیق نظرات دو گروه	۲/۸۰۴	مجموع امتیازات عوامل داخلی (IFE) با تلفیق نظرات دو گروه مشارکت کننده

منبع: محاسبات نگارندگان بر اساس اطلاعات حاصل از تکمیل پرسشنامه

-استراتژی های تنوع (ST):

در راهبردهای تنوع که بر نقاط قوت درونی و تهدید بیرونی تأکید دارد مواردی برای بهره برداری از برتری های موجود و کاهش تهدیدات در راستای ارزیابی قابلیت های محیطی منطقه پیشنهاد می شود:

- تأکید بر جنبه های اکوتوریستی و آگروتوریستی و تاریخی با توجه به کوهستانی بودن منطقه و درآمدهای ناپایدار کشاورزی و کاهش فشار بر منابع با ارزش و حیاتی منابع طبیعی منطقه ضروری است.
- حفظ و نگهداری از آثار فرهنگی و تاریخی و چشم اندازهای طبیعی زیبا و تدوین برنامه جامع به منظور بهره برداری بهینه از این جاذبه ها نظیر تالاب برم الوان، گونه های با ارزش گیاهی و جانوری، جاذبه های تاریخی سروک و ماغر و...
- با استفاده بهینه از فرهنگ، موسیقی محلی و سایر آثار فرهنگی مردم روستاهای بخش با برگزاری نمایشگاه و جشنواره ها از طرف سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به عنوان درآمد مکمل می تواند در جذب گردشگران به منطقه مؤثر واقع شود.

- اعطای وام کم بهره و باقسط بلند مدت به کشاورزان به صورت آسان و بدون قوانین دست و پاگیر اداری در جهت بهبود و اصلاح منابع آب و خاک و استفاده از شیوه های نوین کشاورزی.
- تشکیل شرکت های تعاونی تولید و مصرف و توجه به امر بازاریابی جهت دسترسی سریع و آسان تولیدات کشاورزی بویژه محصولات فاسدشدنی دامی به بازار های مصرفی اطراف (شهرستان بهبهان) و افزایش انگیزه تولید و در نتیجه بالا رفتن سطح درآمدهای روستایی در بخش.

-استراتژی های تدافعی (WT):

در راهبردهای تدافعی نیز که بر اساس نقاط ضعف درونی و تهدید بیرونی استوار است مواردی برای از بین بردن ضعف ها و تهدیدها در راستای ارزیابی توان های محیطی بخش مورد نظر پیشنهاد می شود:

- کوهستانی بودن منطقه و آب و هوای سرد و خشک در فصل پاییز و زمستان و فصلی بودن فعالیتهای کشاورزی و لزوم توجه به سرمایه گذاری در راستای گسترش تفریحات و ورزش های زمستانی مانند اسکی، کوهنوردی، برف نوردی و...
- سرمایه گذاری و حمایت از بخش خصوصی جهت تولید محصولات درختی در قسمت کوهستانی و استعداد مناسب خاک این منطقه در تولید محصولاتی نظیر گردو، سیب، انجیر، بادام شیرین و زیتون.
- محیط کوهستانی و برخورداری از پوشش گیاهی متراکم و نیمه متراکمی از گونه های مرتعی و جنگلی و استفاده از این توانها در توسعه ی فعالیت های مربوط به زنبورداری، بسته بندی داروهای گیاهی و صنایع وابسته به چوب.

- توجه در بکارگیری مدیران شایسته و کارآمد در مدیریت های مربوط به امور روستاها بدون گرایشات قومی و سیاسی ضروری به نظر می رسد.

نتیجه گیری و ارائه ی پیشنهادها:

با توجه به منابع نظری و مطالعات به عمل آمده به منظور ارزیابی قابلیت های محیطی با تأکید بر گردشگری بخش سرآسیاب یوسفی به وسیله تکنیک SWOT و با استفاده از نظرسنجی از مردم محلی و کارشناسان سازمانی ظرفیت ها و توانهای محیطی حوزه ی مذکور مشخص و در پایان راهبردهایی جهت توسعه ی این بخش ارائه می گردد. از آنجاکه توانمندسازی روستایی از طریق ایجاد فعالیتهای مکمل کشاورزی می تواند در ایجاد اشتغال و افزایش درآمد خانوارهای روستایی مؤثر واقع شود، در این میان در منطقه مورد مطالعه با توجه به ویژگیهای محیطی و معیشتی بودن فعالیت های کشاورزی که افزایش مهاجرت های روستایی و کاهش کیفیت زندگی در روستاهای این محدوده را به همراه داشته است، با استفاده از تکنیک تحلیلی SWOT و شناسایی نقاط قوت و ضعف می توان از منابع و پتانسیل های گردشگری در منطقه فرصت هایی را از دل تهدیدهای موجود فراهم کرد، که در نهایت توسعه روستایی را نیز باعث می شود. نتایج به دست آمده از ارزیابی توان های محیطی بویژه گردشگری بخش سرآسیاب یوسفی نشان دهنده آن است که مؤلفه های وجود مراکز زیارتی سید اسدالله و سید ابراهیم و تالاب برم الوان هر کدام به ترتیب با میانگین نمره نهایی ۰/۱۸۰/۵ و ۰/۱۸۰ در اولویت های اول و دوم از مجموع ۱۳ نقطه قوت ارزیابی شده در بخش سرآسیاب یوسفی شناسایی و معرفی شدند. که این امر پتانسیل منطقه را در زمینه توسعه ی فعالیت های مبتنی بر گردشگری نشان می دهد. و از میان ۱۶ نقطه ضعف بررسی شده، مؤلفه ی پایین بودن میزان سواد کشاورزان با میانگین نمره نهایی ۰/۱۲۳ مهمترین نقطه ضعف منطقه محسوب می شود.

در این میان از بین ۹ فرصت خارجی مطرح شده، مؤلفه ی توسعه ی امکانات اقامتی و پذیرایی با جذب گردشگر به منطقه با میانگین نمره ی نهایی ۰/۲۶۰ مهمترین فرصت خارجی در توسعه ی منطقه شناسایی شده است. علاوه بر این از میان تهدیدهای خارجی مؤلفه ی ایمنی ضعیف و وضعیت نامناسب جاده های ارتباطی روستایی و منتهی به جاذبه های گردشگری با میانگین نمره ی نهایی ۰/۱۹۲ مهمترین تهدید خارجی شناخته شده است. به طور کلی بر اساس قانده معمول چنانچه کل امتیازات تهدیدها و ضعف ها کمتر از کل امتیازات فرصت ها و قوت ها باشد، استراتژی ما تهاجمی خواهد بود. بر این اساس از آنجائیکه امتیازات قوت ها و فرصت ها ی توان های محیطی بویژه گردشگری در محدوده ی مورد مطالعه بیشتر از تهدیدها و ضعف ها می باشد، استراتژی ما از نوع تهاجمی می باشد. و لازم است برای بهره برداری بهینه از پتانسیل های بالقوه و بالفعل در منطقه بویژه از دیدگاه گردشگری برنامه ریزی های لازم صورت گیرد. و با توجه به نکات ذکر شده پیشنهادهاتی به شرح زیر ارائه می شود:

۱- با توجه به نتایج تحقیق و مشخصات محدوده، برنامه ریزی به منظور استفاده بهینه از قابلیت های

گردشگری به دلیل وجود مزیت های نسبی بویژه توجه بیشتر به اکوتوریسم روستایی در سیاستگذاری ها

مورد توجه قرار گیرد.

- ۲- توسعه و تجهیز شبکه های روستایی و مسیرهای توریستی و ایجاد و نصب علائم و تدوین دفترچه های راهنما برای گردشگران.
- ۳- برای اقامت گردشگران و اطراق شبانه آنها، احداث اقامتگاه مهمانخانه های ارزان قیمت روستایی و خانه های اجاره ای در دستور کار قرار گیرد.
- ۴- ارائه ی امکانات و خدمات مورد نیاز روستاییان از طریق گسترش شبکه های ارتباطی و توسعه خدمات رسانی به شکل مطلوب بویژه در زمینه وضعیت بهداشتی-درمانی، تفریحی، پذیرایی و زیربنایی به صورتی که امکان دسترسی به اینگونه خدمات به راحتی و در طول سال فراهم شود.
- ۵- تهیه بروشور و برگزاری جشنواره های فرهنگی و هنری و ایجاد بازارهای روزانه و هفتگی از تولیدات روستایی بویژه در فصول ورود گردشگران به منطقه.
- ۶- آموزش و ترویج علوم نوین کشاورزی و دامپروری و بالابردن سطح بهره وری کشاورزی و برنامه ریزی در جهت احداث صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی با توجه به ظرفیت های موجود در سطح منطقه.

منابع :

- ۱- آسایش، حسین، ۱۳۷۹، اصول و روشهای برنامه ریزی ناحیه ای، چاپ چهارم، انتشارات دانشگاه پیام نور.
- ۲- بهزاد فر، مصطفی و روزبه زمانیان، ۱۳۸۷، برنامه ریزی راهبردی توسعه ی گردشگری با تکیه بر بخش محصول، نمونه موردی شهرستان نیشابور، جلد ۱۹، شماره ۶، نشریه بین المللی علوم مهندسی.
- ۳- پاپلی یزدی، محمدحسین و مهدی سقایی، ۱۳۸۶، گردشگری (ماهیت و مفاهیم)، انتشارات سمت.
- ۴- پرهام، ساناز و همکاران، ۱۳۹۰، ارزیابی توان توسعه اکوتوریسم استان اصفهان: روستای اشکاووند و مناطق اطراف آن، سال دوم، شماره ۳، مجله محیط زیست.
- ۵- جهانتاب پور، خلیل و افشین مرزبان، ۱۳۸۸، دیار بهمنی، اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری استان کهگیلویه و بویراحمد.
- ۶- رهنمایی، محمد تقی، ۱۳۸۹، توانهای محیطی ایران، چاپ دوم، انتشارات دانایی توانایی، تهران.
- ۷- زیاری، کرامت اله، ۱۳۸۳، مکتب ها، نظریه ها و مدل های برنامه و برنامه ریزی منطقه ای، چاپ اول انتشارات دانشگاه یزد.
- ۸- مطیعی لنگرودی، سید حسن و علی اکبر نجفی کانی، ۱۳۹۰، توسعه و صنعتی سازی روستا(نظریه ها، روش ها و راهبردهای توسعه صنعتی)، چاپ اول، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۹- نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۰.

- ۱۰- هادیانی، زهره و همکاران، ۱۳۹۱، برنامه ریزی راهبردی توسعه گردشگری بر اساس مدل سوات (مطالعه موردی: شیراز)، سال ۲۳، شماره ۳، مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی.
- ۱۱- هانگر جی دیوید و توماس ال ویلن، ۱۳۸۱، مبانی مدیریت استراتژیک، ترجمه سید محمد اعرابی و داوود ایزدی، چاپ اول، انتشارات پژوهش های فرهنگی.
- ۱۲- هریسون جفری و جان کارون، ۱۳۸۲، مدیریت استراتژیک، ترجمه بهروز قاسمی، چاپ اول، انتشارات هیأت، تهران.

13-Wille Smith & Steven Kelly, 2003, Science, Technical expertise and the human environment, school of Geography and Environmental science the university of Auckland, Newzealand.

14-Yusksel, I and diviner, M.D, 2007: using the analytic network process (ANP) in a SWOT analysis a case study for textile firm, Information science, No 177, Elsevier.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی